

Investointitiedustelu

Tammikuu 2010

Elinkeinoelämän keskusliitto

Investointitiedustelu

Tammikuu 2010

Sisältö

Johdanto	3
Tiivistelmä.....	3
Tiedustelumenetelmä, esitettävät kysymykset ja kattavuus	3
Teollisuuden ja energia-alan investoinnit vuosina 2008–2010	5
Teollisuuden kiinteät investoinnit toimialoittain	5
Teollisuuden investoinnit suuruusluokittain	6
Investointien tarkoitus 2010	8
Investointeihin vaikuttaneet tekijät vuosina 2009-2010	9
Investoinnit ulkomaille vuosina 2001-2009	10
Teollisuuden henkilökunta Suomessa ja ulkomailla	10
Tiedustelumenetelmä.....	11
Liitteet	

Johdanto

Tiivistelmä

Suomalaisten teollisuusyritysten kotimaahan tekemät kiinteät investoinnit kääntyivät jo vuonna 2008 laskuun edellisvuoden huipusta, mutta niiden taso oli silti yli 2000-luvun keskimääräisen. Tilastokeskuksen mukaan teollisuus investoi toissa vuonna kotimaahan 4,0 miljardia euroa.

EK:n tekemän tiedustelun mukaan investoinnit romahtivat viime vuonna peräti noin 40 prosentilla. Tänä vuonna niiden ennustetaan supistuvan edelleen viidellä prosentilla, noin 2,3 miljardin euron tasolle.

Energia-alan investoinnit ovat vuosina 2008–2010 korkealla tasolla. Tästä huolimatta teollisuuden ja energia-alan yhteenlasketut investoinnit laskivat viime vuonna noin 15 prosenttia. Tänä vuonna teollisuuden ja energia-alan investointien arvioidaan pysyvän viime vuoden tasolla, noin 4,9 miljardissa eurossa.

Investointiasteen eli investointien osuuden teollisuuden jalostusarvosta odotetaan laskevan voimakkaasti talouskriisin myötä, vaikka myös jalostusarvo putoo. Vuosina 2009–2010 investointiasteen ennustetaan olevan noin 8–9 prosenttia. Suomalaisten teollisuusyritysten investointiaste on ollut lähellä Länsi-Euroopan keskitasoa ennen kriisiä. Kansainvälisiä vertailutietoja investointikehityksestä talouskriisin aikana ei ole vielä käytettävissä.

Investoinnit supistuivat viime vuonna voimakkaasti kaikenkokoisissa yrityksissä. Tänä vuonna pienten yritysten investointien ennustetaan kasvavan hieman, kun taas keskisuurissa yrityksissä lasku jatkuu.

Tehdasteollisuuden investointien keskeisin tarkoitus on vuonna 2010 vanhan tuotantokapasiteetin korvaaminen. Kaikista suunnitelluista investoinneista 41 prosenttia on korvausinvestointeja, 23 prosenttia rationalisointi-investointeja ja vain 20 prosenttia laajenusinvestointeja.

Investointitiedustelun mukaan myös teollisuuden ulkomaiset investoinnit vähenivät viime vuonna selvästi edellisvuoden korkealta tasolta. Yli puolet yhteenlasketuista investoinneista tehtiin viime vuonna kotimaahan.

Investointimenot Suomesta ulkomaille olivat tie-

dustelun mukaan viime vuonna vain noin 1,6 miljardia euroa, joka on 2000-luvun matalin lukema. Ulkomaisiin investointeihin on tiedustelussa laskettu mukaan myös yrityskaupat.

Vajaa kaksi kolmasosaa teollisuuden ulkomaisten investointien arvosta suuntautuu EU-maihin ja Pohjois-Amerikkaan. Investoinnit Aasiaan, Latinalaiseen Amerikkaan ja Venäjälle kasvoivat 2000-luvun alussa tuntuvasti, mutta viime vuonna myös kehittyville markkinoille tehdyt investoinnit olivat laskussa.

Suomalaisten teollisuusyritysten ulkomaisten tytäryritysten henkilökunnan määrä kasvoi vielä vuonna 2008 varsin voimakkaasti. Viime vuonna ulkomaisen henkilöstön määrän raportoidaan kääntyneen laskuun. Lasku oli hieman hitaampaa kuin kotimaisen henkilöstön väheneminen.

Tilastokeskuksen uudella menetelmällä keräämien tietojen mukaan suomalaiset teollisuuskonsernit työllistivät vuonna 2007 ulkomailla 428 000 henkilöä, eli noin 53 prosenttia kokonaishenkilöstöstä. Viime vuonna vastaavan osuuden arvioidaan olleen noin 55 prosenttia.

Selvästi eniten ulkomailla olevaa työvoimaa on teknologiateollisuudessa. Myös metsä- ja kemianteollisuudella on paljon työvoimaa ulkomailla, vaikkakin viime vuosina ulkomaisen henkilöstön määrä on erityisesti metsäteollisuudessa vähentynyt.

Tiedustelumenetelmä, esitettävät kysymykset ja kattavuus

Tämä investointitiedustelu on osa EU:n harmonisointia suhdannetiedustelujärjestelmää. Tiedustelussa esitettävät kysymykset ovat valtaosin EU:n komission laatimia. Elinkeinoelämän keskusliitto EK ja sen edeltäjä Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT ovat tehneet kyselyn Suomessa vuoden 1995 syksystä lähtien. Tiedustelun laati aiemmin Suomen Pankki. Investointitiedustelu tehdään kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Tämä investointitiedustelu tehtiin loka–marraskuussa 2009.

Syksyn 2009 tiedustelussa kysyttiin yritysten toteutuneita investointeja vuodelta 2008 sekä inves-

tointisuunnitelmia vuosille 2009 ja 2010. Tiedustelu osoitettiin pääsääntöisesti EK:n suhdannetiedustelun otokseen kuuluville yrityksille. Tiedusteluun vastasi 278 teollisuusyritystä. Tiedusteluun vastanneiden yritysten yhteenlaskettu liikevaihto vuonna 2008 oli lähes 76 miljardia euroa. Vastaajayritykset työllistivät Suomessa runsaat 80 000 työntekijää. Tiedusteluun osallistuvien yritysten investoinnit kattavat noin 80 % tehdasteollisuuden kaikista investoinneista. Tässä julkaisussa kyselyn tulokset on korotettu vastaamaan Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpidon mukaisia tehdasteollisuuden kiinteitä investointeja. Perusvuotena on käytetty Tilastokeskuksen ilmoittamia lukuja vuodelta 2008. Tehdasteollisuuden lisäksi tiedusteluun kuuluu energiantuotannon yrityksiä.

Investoinneilla tarkoitetaan tässä tiedustelussa kiinteän käyttöomaisuuden hankintaa sekä perusparanumenoja Suomessa: uusia talonrakennuksia, maa- ja vesirakennuksia, koneita, laitteita, kalustoa ja kuljetusvälineitä sekä maa- ja vesialueita. Kysely ei koske tavanomaista kunnossapitoa, käytössä olleiden pääomatarvaiden ostoa tai myyntiä, ei myöskään leasing-hankintoja. Käyttöomaisuuden myyntituottoja ei ole otettu myöskään huomioon investointimenoja laskettaessa.

Kutakin vuotta koskevat luvut on ilmoitettu asianomaisen vuoden toteutuneiden tai arvioitujen hintojen mukaisina eli käyvin hinnoin.

EU-maissa tehtävässä investointitiedustelussa kysytään syksyisin aineellisten investointien jakautumista eri käyttötarkoituksiin ja investointeihin vaikuttaneita syitä. Investoinnit jaotellaan eri käyttötarkoituksiin siten, onko investoinnin tavoitteena ensisijaisesti vanhan tuotantokapasiteetin korvaaminen, tuotantokapasiteetin lisääminen, rationalisointi vai jokin muu tavoite. Muulla tavoitteella tarkoitetaan esimerkiksi ympäristönsuojelua. Investointien keskeisimmät syyt jaotellaan EU-tiedustelussa seuraavasti: kysyntä, rahoitustilanne tai odotettu voitto, tekniset tekijät ja muut tekijät. Muilla tekijöillä tarkoitetaan esimerkiksi julkisen vallan toimenpiteitä (esim. verotus) tai vaihtoehtoa siirtää tuotantoa ulkomaille.

Kyselyn yhteydessä teollisuusyrityksiltä tiedusteltiin myös **Suomesta ulkomaille tehtyjä investointeja**. Lisäksi kysyttiin ulkomailta työskentelevän henkilökunnan määrää.

Investointitiedustelun vastausprosentit toimialoittain

	Lukumäärä			Liikevaihto milj. euroa			Henkilökunta		
	Vast.	Otos	%	Vast.	Otos	%	Vast.	Otos	%
Elintarviketeollisuus	16	29	55	4 492	6 084	74	14 095	19 536	72
Teva-teollisuus	16	42	38	293	848	35	2 132	5 655	38
Metsäteollisuus	26	47	55	16 748	18 086	93	52 689	59 098	89
Graafinen teollisuus	14	45	31	349	670	52	2 033	4 248	48
Kemianteollisuus	31	57	54	17 124	19 134	89	21 210	25 916	82
Rakennusaineteollisuus	21	39	54	1 488	2 383	62	5 429	10 633	51
Teknolgiateollisuus	146	282	52	35 117	43 571	81	81 887	115 195	71
Koko tehdasteollisuus	278	550	51	75 806	90 972	83	180 518	241 345	75

Teollisuuden investoinnit 2008–2010

Tilastokeskuksen julkaiseman kansantalouden tilinpidon mukaan **tehdasteollisuuden kiinteiden investointien** arvo oli 4 049 miljoonaa euroa vuonna 2008. Investoinnit vähenivät vuoden 2007 ennätystasosta noin 15 prosentilla, mutta niiden taso oli vielä 2000-luvun keskimääräistä korkeampi.

EK:n Investointitiedustelun mukaan investoinnit vähenivät taluskriisin myötä rajusti vuonna 2009. Tiedustelun ennakkotietojen mukaan kiinteät investoinnit Suomeen supistuivat noin 40 prosentilla vuodesta 2008. Investointien arvo olisi näin painunut huomattavan matalalle, runsaaseen 2,4 miljardiin euroon.

Investointien ei ennusteta kääntyvän kasvuun vielä kuluvana vuonnakaan. Viime vuoden lopulla tehdyt tiedustelun mukaan tehdasteollisuusyritykset suunnittelivat investoivansa vuonna 2010 vain vajaat 2,3 miljardia euroa. Investoinnit vähenisivät edelleen noin viisi prosenttia viime vuoden matalan tason alapuolelle.

Tehdasteollisuuden ja energia-alan yhteenlasketut investoinnit olivat vuonna 2008 Tilastokeskuksen mukaan 5 748 miljoonaa euroa. Energia-alan investoinnit olivat viime vuonna erittäin korkealla tasolla, mutta tehdasteollisuuden heikon kehityksen vuoksi yhteissumma aleni viime vuonna noin 15 prosentilla. Tänä vuonna teolli-

suuden ja energia-alan yhteenlaskettujen investointien arvioidaan pysyvän viime vuoden tasolla.

Investointiaste painuu erittäin matalalle, vaikka myös teollisuuden jalostusarvo alenee voimakkaasti. Investointiasteen arvioidaan laskevan 8–9 prosenttiin jalostusarvosta vuosina 2009–2010. Suomen teollisuuden investointiaste on 2000-luvun ajan ollut lähellä Länsi-Euroopan keskiarvoa. Investoinnit ovat tällä hetkellä voimakkaassa laskussa lähes kaikissa EU-maissa, mutta tarkempia vertailutietoja taluskriisin vaikutuksista eri maissa ei vielä ole käytettävissä.

Teollisuuden investoinnit toimialoittain

Tilastokeskuksen mukaan **metsäteollisuuden** toteutuneet investoinnit olivat 1 022 miljoonaa euroa vuonna 2008. Tiedustelun mukaan investoinnit vähenivät viime vuonna jopa yli 60 prosentilla vajaaseen 400 miljoonaan euroon. Tänä vuonna investointien ennustetaan kääntyvän loivaan kasvuun. Investoinnit kasvaisivat runsaalla kymmenesosalla vajaaseen 440 miljoonaan euroon.

Kansantalouden tilinpidon mukaan **teknologia-teollisuuden** kiinteät investoinnit olivat vuonna 2008

Teollisuuden kiinteät investoinnit ja investointisuunnitelmat vuosina 2008–2010, milj. euroa (käyvin hinnoin) ja muutosprosentit

	2008	2009	2010	08-09%	09-10%
Elintarviketeollisuus	417	355	294	-14,8	-17,3
Teva-teollisuus	46	26	35	-44,1	36,3
Metsäteollisuus	1 022	395	438	-61,4	11,0
Graafinen teollisuus	134	84	39	-37,5	-53,2
Kemianteollisuus	583	376	380	-35,5	1,0
Rakennusaineteollisuus	151	91	79	-39,7	-13,7
Teknologia-teollisuus	1 607	996	981	-38,0	-1,5
-metallien jalostus	318	254	232	-20,0	-8,8
-kone- ja metallituoteteoll.	830	449	430	-45,9	-4,3
-elektroniikka- ja sähköteoll.	459	292	319	-36,3	9,2
Tehdasteollisuus	4 049	2 413	2 295	-40,4	-4,9
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	1 699	2 484	2 614	46,2	5,2
Tehdasteollisuus sekä sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	5 748	4 897	4 909	-14,8	0,3

arvoltaan 1 607 miljoonaa euroa. Investointitiedustelun mukaan investoinnit vähenivät voimakkaasti viime vuonna, ja niiden arvo laski lähes 40 prosentilla hieman alle 1 000 miljoonaan euroon. Tänä vuonna investointien ennustetaan supistuvan yhä vajaalla kahdella prosentilla.

Teknolgiateollisuuden alatoimialoista metallien jalostuksen investoinnit vähenivät viime vuonna viidenneksellä. Tilastokeskuksen mukaan metallinjalostusyrietykset investoivat 318 miljoonaa euroa vuonna 2008, josta taso laski runsaaseen 250 miljoonaan euroon. Tänä vuonna investoinnit alenisivat edelleen noin 230 miljoonaan euroon.

Kone- ja metallituoteteollisuus investoi toissa vuonna 830 miljoonaa euroa. Viime vuonna investoinnit supistuivat tiedustelun mukaan 450 miljoonaan euroon, eli lähes puoleen edellisvuodesta. Tänä vuonna investointien ennustetaan edelleen vähenevän noin neljällä prosentilla.

Elektroniikka- ja sähköteollisuuden kiinteät investoinnit olivat Tilastokeskuksen mukaan toissa vuonna 459 miljoonaa euroa. Viime vuonna investoinnit supistuivat tiedustelun mukaan yli kolmanneksella noin 290 miljoonaan euroon. Kuluvana vuonna investointien ennustetaan kasvavan vajaalla kymmenesosalla hieman alle 320 miljoonaan euroon.

Kemianteollisuuden kotimaisten investointien arvo oli vuonna 2008 Tilastokeskuksen mukaan 583 miljoonaa euroa. Investointitiedustelun mukaan investoinnit vähenivät viime vuonna runsaalla kolmanneksella vajaaseen 380 miljoonaan euroon. Tänä vuonna investointien ennustetaan kasvavan aavistuksen, jolloin niiden arvo olisi 380 miljoonaa euroa.

Elintarviketeollisuuden kiinteiden investointien arvo oli vuonna 2008 Tilastokeskuksen mukaan 417 miljoonaa euroa. Investoinnit vähenivät viime vuonna muita toimialoja loivemmin. Tiedustelun mukaan viime vuonna investoitiin runsaalla 350 miljoonaalla eurolla eli 15 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Tänä vuonna laskun ennustetaan kuitenkin jatkuvan. Investointien arvo painuisi runsaaseen 290 miljoonaan euroon.

Graafinen teollisuus investoi Suomeen toissa vuonna Tilastokeskuksen mukaan 134 miljoonaa euroa. Tiedustelun mukaan investoinnit supistuivat viime vuonna yli kolmanneksella. Tänä vuonna investointien ennustetaan yhä vähenevän voimakkaasti. Investointien arvo laskisi noin 40 miljoonaan euroon.

Rakennusaineteollisuuden investoinnit olivat Tilastokeskuksen mukaan toissa vuonna 151 miljoonaa euroa. Viime vuonna kiinteät investoinnit vähenivät tiedustelun mukaan yli kolmanneksella, runsaaseen 90 miljoonaan euroon. Kuluvana vuonna lasku jatkuisi alle 80 miljoonan euron tasolle.

Teva-teollisuuden kiinteät investoinnit olivat toissa vuonna Tilastokeskuksen mukaan 46 miljoonaa euroa. Tiedustelun mukaan investoinnit supistuivat viime vuonna lähes puoleen. Tänä vuonna investointien ennustetaan kasvavan noin 35 miljoonan euron tasolle.

Sähkö-, kaasu ja vesihuollon investoinnit olivat vuonna 2008 Tilastokeskuksen mukaan 1 699 miljoonaa euroa. Tiedustelun mukaan investoinnit kasvoivat viime vuonna huomattavasti, lähes 2 500 miljoonaan euroon. Kuluvana vuonna investointien arvioidaan yhä hieman kasvavan, jolloin niiden arvo olisi vähän yli 2 600 miljoonaa euroa.

Teollisuuden investoinnit suuruusluokittain

Investoinnit vähenivät viime vuonna voimakkaasti kaikenkokoisissa yrityksissä. Kuluvana vuonna pienten yritysten investointien ennustetaan kasvavan hieman. Keskisuurten yritysten investoinnit vähenisivät yhä. Suurten yritysten investoinnit pysyisivät likimain ennallaan.

Valtaosa investoinneista tehdään suurissa yrityksissä. Tilastokeskuksen mukaan yli 500 henkilöä työllistävien yritysten investoinnit olivat vuonna 2008 vajaat 60 prosenttia koko teollisuuden investoinneista.

Tiedustelun mukaan kiinteät investoinnit supistuivat viime vuonna **pienissä**, alle 50 henkilöä työllistävissä yrityksissä selvästi. Pienten yritysten investointien arvo vuonna 2008 oli 598 miljoonaa euroa, ja viime vuonna

se puolittui vajaaseen 300 miljoonaan euroon. Kuluvana vuonna investointien odotetaan kasvavan hieman, eli vähän yli 310 miljoonaan euroon.

Myös **keskisuurissa**, 50–249 henkilöä työllistävässä yrityksissä kiinteät investoinnit vähenivät voimakkaasti viime vuonna. Investointien arvo laski toissa vuoden 554 miljoonasta noin 290 miljoonaan. Kuluvana vuonna investoinnit vähenisivät yhä noin 260 miljoonan euron tasolle.

250–499 henkilöä työllistävien yritysten investoinnit supistuivat viime vuonna hieman loivemmin. Investointien arvo laski 531 miljoonasta noin 410 miljoonaan euroon. Kuluvana vuonna investointien odotetaan edelleen pienenevän, ja niiden arvo olisi runsaat 320 miljoonaa.

Suurissa, yli 500 henkilöä työllistävässä yrityksissä kiinteiden investointien arvo aleni viime vuonna noin kymmenesosalla 2 540 miljoonaan euroon. Kuluvana vuonna investoinnit olisivat loivassa, noin kahden prosentin laskussa.

Teollisuuden kiinteät investoinnit suuruusluokittain vuosina 2008–2010, milj. euroa (käyvin hinnoin) ja muutosprosentit, henkilökunnan määrän mukaan jaoteltuna

	2008	2009	2010	08-09 %	09-10 %
Alle 50	598	296	314	-50,6	6,1
50–249	554	291	262	-47,5	-10,0
250–499	531	411	324	-22,6	-21,0
Vähintään 500	2 365	1 416	1 396	-40,2	-1,4
Tehdasteollisuus	4 049	2 413	2 295	-40,4	-4,9

Investointien tarkoitus vuonna 2010

Selvästi merkittävin investointien tarkoitus on tänä vuonna vanhan tuotantokapasiteetin korvaaminen. Tiedustelun mukaan 41 prosenttia suunnitelluista investoinneista kohdistuu vanhan tuotantokapasiteetin korvaamiseen. Viime vuonna vastaava osuus oli pari prosenttiyksikköä alempi. 2000-luvulla korvausinvestointien osuus on keskimäärin ollut noin kolmasosa.

Kapasiteetin lisäämistä tavoitellaan puolestaan vain 20 prosentilla tälle vuodelle suunnitelluista kiinteistä investoinneista. Laajennusinvestointien osuus on kuluvana vuonna poikkeuksellisen matala.

Rationalisointi-investointien osuus kaikista kiinteistä investoinneista on kuluvana vuonna 23 prosenttia, joka on lähellä pitkäaikaista keskiarvoa. Lopuilla 16 prosentilla investoinneista arvioidaan olevan muita tavoitteita kuin edellä mainitut (esim. ympäristönäkökohdat).

Toimialoittain tarkasteltuna investointien tavoitteissa on havaittavissa jonkin verran eroja. Tuotantokapasiteetin lisäys ei ole yhdelläkään teollisuuden toimialalla tärkein investointien tavoite. Rationalisointi todettiin keskeisimmäksi syyksi kone- ja metallituoteteollisuudessa. Muilla toimialoilla kapasiteetin korvaaminen on tärkein investointien tavoite.

Kiinteiden investointien tarkoitus vuonna 2010
Investoinnit jaoteltuna käyttötarkoituksen mukaan (%)

	Kapasiteetin korvaaminen	Kapasiteetin lisääminen	Rationalisointi	Muu tarkoitus
Elintarviketeollisuus	56	17	20	7
Teva-teollisuus	70	5	20	5
Metsäteollisuus	49	17	30	4
Graafinen teollisuus	59	5	31	5
Kemianteollisuus	53	17	17	13
Rakennusaineteollisuus	40	19	32	9
Teknolomiteollisuus	28	24	23	25
-metallien jalostus	45	19	24	12
-kone- ja metallituoteteollisuus	21	27	33	19
-elektroniikka- ja sähköteoll.	16	27	14	43
Tehdasteollisuus	41	20	23	16
Sähkö- kaasu- ja vesihuolto	14	77	9	0

Investointeihin vaikuttaneet tekijät vuosina 2009–2010

EU:n komission suhdannetiedustelujärjestelmään kuuluvissa investointikyselyissä kartoitetaan myös investointeihin vaikuttaneita tekijöitä.

Teollisuuden investointipäätöksiin vaikuttaneista tekijöistä tärkein oli vuonna 2009 kysyntä ja tekniset tekijät. Finanssikriisin myötä yli neljäsosa yrityksistä arvioi rahoituksen rajoittaneen viime vuonna merkittävästi investointeja.

Vuonna 2010 valtaosan investoinneista arvioidaan olevan kysyntälähtöisiä. Neljä yritystä kymmenestä katsoi kysyntätekijöiden olevan erittäin merkittäviä investointien vaikuttimia. Rahoituksen arvioidaan olevan hieman pienempi este investoinneille kuin viime vuonna.

Investointeihin vaikuttaneet tekijät vaihtelevat jonkin verran toimialoittain (liite 2).

Teollisuuden investointeihin vaikuttavat tekijät 2009
Tekijät jaoteltuna vaikutuksen voimakkuuden mukaan (%)

	Vaikuttaa paljon	Vaikuttaa vähän	Ei vaikuta	Rajoittaa vähän	Rajoittaa paljon	Ei vastausta
Kysyntä	33	28	5	17	15	2
Rahoitus tai odotettu voitto	8	17	28	18	27	2
Tekniset tekijät	19	60	19	0	0	2
Muut tekijät	1	34	52	7	0	6

Teollisuuden investointeihin vaikuttavat tekijät 2010
Tekijät jaoteltuna vaikutuksen voimakkuuden mukaan (%)

	Vaikuttaa paljon	Vaikuttaa vähän	Ei vaikuta	Rajoittaa vähän	Rajoittaa paljon	Ei vastausta
Kysyntä	22	33	5	14	14	12
Rahoitus tai odotettu voitto	10	18	20	13	27	12
Tekniset tekijät	16	56	16	0	0	12
Muut tekijät	1	23	55	5	0	16

Investoinnit ulkomaille vuosina 2001–2009

Oheiseen taulukkoon on koottu yhteen tiedustelun mukaiset tehdasteollisuuden yhteenlasketut investointimenot Suomesta ulkomaille vuosina 2001–2009. Kokonaisluvun lisäksi taulukossa on esitetty investointimenot eräille markkina-alueille.

Investoinneiksi luokitellaan tiedustelussa myös yritysostot, mikäli kohteesta on hankittu vähintään 10 %:n osuus osakkeista ja äänivallasta.

Investointimenot Suomesta ulkomaille olivat tiedustelun mukaan viime vuonna 1 617 miljoonaa euroa. Viime vuonna ulkomaille suuntautuneet investointimenot jäivät matalimmalle tasolle koko 2000-luvun aikana. Investoinnit olivat laskussa sekä EU-alueella, Amerikassa että kehittyvillä markkioilla.

Kehittyvien markkinoiden merkitys on viime vuosina yleisesti noussut, mutta tästä huolimatta lähes kaksi kolmasosaa suomalaisyritysten ulkomaaninvestoinneista kohdistui EU-maihin ja Pohjois-Amerikkaan.

Toimialoitain tarkasteltuna ulkomaisia investointeja ovat tehneet pääosin metsä-, teknologia- ja kemianteollisuuden yritykset. Muiden toimialojen ulkomaiset investoinnit ovat näihin verrattuna pieniä.

Teollisuuden henkilökunta Suomessa ja ulkomailta

Tilastokeskuksen julkistaman tilaston “Suomalaiset tytäryritykset ulkomailta” mukaan suomalaiset teollisuuskonsernit työllistivät ulkomailta noin 428 000 henkeä vuonna 2007. Tilastomenetelmän muuttumisen vuoksi aiempien vuosien vertailutietoja ei ole käytettävissä.

Investointitiedustelun mukaan suomalaisten teollisuuskonsernien ulkomaisten tytäryritysten henkilökunnan määrä kohosi vielä vuonna 2008 selvästi, mutta viime vuonna se kääntyi kotimaisen henkilöstön tavoin laskuun. Työvoima ulkomailta kasvoi vuonna 2008 yli kuudella prosentilla lähes 456 000 henkilöön, josta sen raportointiin vähentyneen viime vuonna noin neljällä prosentilla.

Tilastokeskuksen tilinpäätöstilaston mukaan teollisuusyritykset työllistivät vuonna 2007 kotimaassa vajaat 387 000 henkilöä, kun luku oli seuraavana vuonna runsaat 381 000. Viime vuonna henkilöstön arvioitiin laskeneen noin seitsemällä prosentilla.

Teollisuusyritysten investointimenot ulkomaille vuosina 2001–2009, milj.euroa (sisältäen yritysostot, joilla on hankittu vähintään 10 % omistusosuus)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU pl. Suomi	4 616	2 330	1 765	1 779	1 798	1 358	1 142	2 004	829
Pohjois-Amerikka	546	385	380	320	341	498	267	5 802	151
Etelä- ja Keski-Amerikka	58	36	28	65	227	727	512	208	210
Venäjä	151	151	101	45	176	111	220	236	98
Aasia	259	225	208	391	398	502	400	384	139
Muut	209	66	23	33	15	12	22	431	190
Investointimenot ulkomaille yhteensä	5 839	3 192	2 505	2 633	2 954	3 206	2 563	9 065	1 617

Vuonna 2007 ulkomailla olevan henkilökunnan osuus koko teollisuuskonsernien henkilökunnasta oli noin 53 prosenttia. Kahdessa vuodessa osuus on kasvanut parilla prosenttiyksiköllä – tiedustelun arvioiden mukaan viime vuonna ulkomailla työskenteli noin 55 prosenttia suomalaisten teollisuuskonsernien henkilöstöstä.

Sekä ulkomailla työskentelevän henkilöstön osuudella että sen määrällä mitattuna kansainvälistynein toimiala on teknologiateollisuus. Metsäteollisuuden ja kemianteollisuuden ulkomaisen henkilökunnan osuus on myös huomattava, mutta erityisesti metsäteollisuudessa ulkomaisen henkilöstön määrä on ollut jo muutama vuoden laskussa.

Tilastokeskuksen mukaan suomalaiset **teknologia-teollisuuden** konsernit työllistivät ulkomailla vuonna 2007 noin 280 000 henkilöä. EK:n tiedustelun mukaan alan ulkomaisen henkilöstön määrä kasvoi toissa vuonna vielä selvästi, eli noin 317 000 henkilöön. Viime vuonna henkilöstön määrä ulkomailla laski runsaalla kahdella prosentilla vajaaseen 310 000 henkeen.

Tilastokeskuksen lukujen mukaan teknologiateollisuuden osuus suomalaisten teollisuuskonsernien kaikesta ulkomailla työskentelevästä henkilöstöstä oli toissa vuonna noin 65 prosenttia.

Myös **metsäteollisuudessa** merkittävä osa henkilöstöstä työskentelee konsernien ulkomaisissa tytäryrityksissä. Tilastokeskuksen mukaan ulkomaisissa tytäryrityksissä työskenteli vuonna 2007 yli 56 000 työntekijää. EK:n tiedustelun mukaan työvoima ulkomailla supistui toissa vuonna vajaaseen 53 000 henkilöön. Myös kotimaassa henkilöstö laski samaan aikaan. Viime vuonna henkilöstön väheneminen nopeutui sekä kotimaassa että ulkomailla. Ulkomaisten tytäryritysten työvoiman määrä laski vajaaseen 49 000 henkilöön.

Kemianteollisuudessa ulkomaisen työvoiman määrä laski myös jonkin verran toissa ja viime vuonna. Tilastokeskuksen tietojen mukaan kemianteollisuuden konsernien ulkomaisissa tytäryhtiöissä työskenteli vuonna 2007 runsaat 36 000 henkilöä. Toissa vuonna ulkomailla olevan henkilökunnan määrä laski aavistuksen. Viime vuonna lasku nopeutui, ja työvoiman määrä aleni vajaaseen 34 000 henkilöön.

Muilla teollisuuden toimialoilla ulkomaisen henkilöstön osuus oli selvästi pienempi. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2007 näiden toimialojen ulkomaisissa tytäryrityksissä oli runsaat 55 000 työntekijää. Määrän arvioidaan laskeneen viime vuonna vajaaseen 51 000 työntekijään.

Tiedustelumenetelmä

Julkaisussa esitetyt luvut ulkomaisesta henkilökunnasta pohjautuvat Tilastokeskuksen vuodelle 2007 julkaisemiin tilastolukuihin, joita on jatkettu vuosille 2008–2009 EK:n Investointitiedustelusta saaduilla muutosprosentteilla.

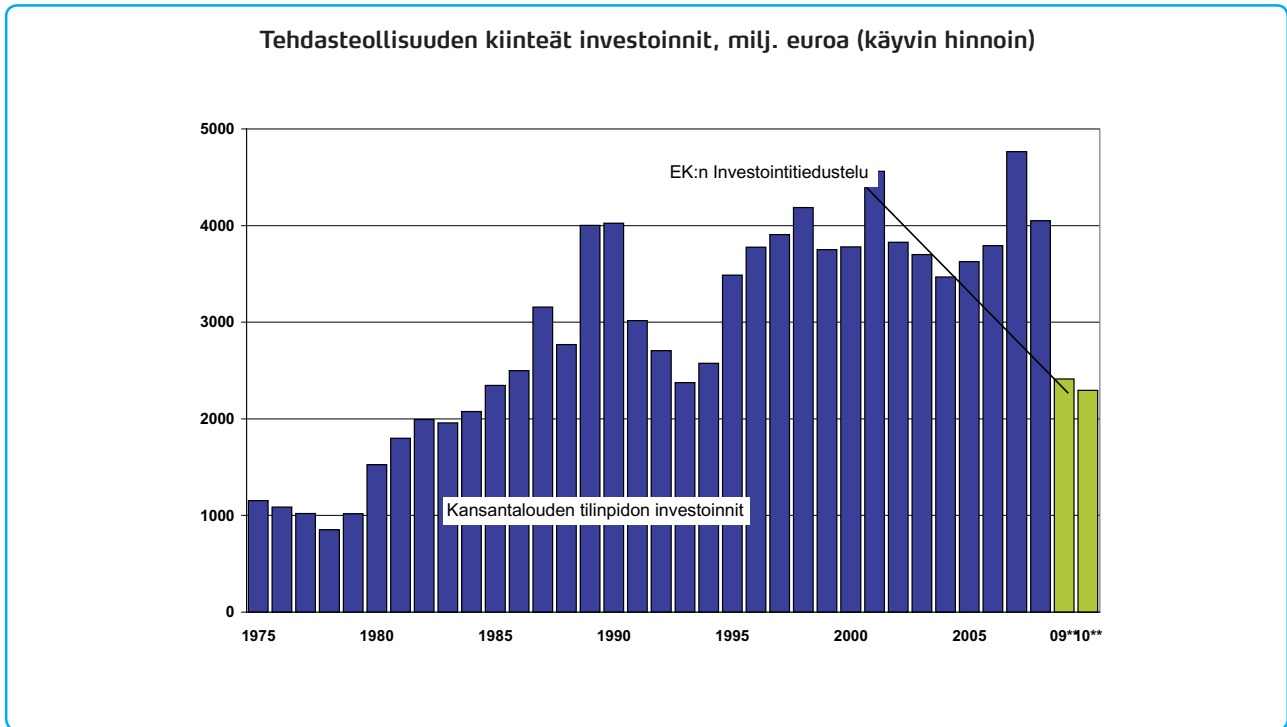
Tilastokeskuksen tilasto on esitetty julkaisussa ”Suomalaiset tytäryhtiöt ulkomailla 2007”. Aihepiirin tilastointi siirtyi Suomen Pankilta Tilastokeskukselle vuonna 2007. Siirtymisen yhteydessä myös tilastointimenetelmiä on muutettu jonkin verran. Nyt henkilökunta esitetään jaoteltuna konsernin päätoimialan eikä yksittäisen tytäryrityksen mukaan. Tämä jako kuvastaa aiempaa paremmin kehitystä Suomen elinkeinoelämän ja konsernitason näkökulmasta.

**Suomalaisten teollisuusyritysten henkilökunta kotimaassa ja ulkomailla
vuosina 2007–2009, lukumäärä ja prosenttimuutokset**

	2007	2008	2009	07–08 %	08–09 %
Metsäteollisuus					
-Kotimaassa	58 000	55 000	48 200	-5,2	-12,4
-Ulkomailla	56 500	52 900	48 700	-6,4	-8,0
-Yhteensä	114 500	107 900	96 900	-5,8	-10,2
Kemianteollisuus					
-Kotimaassa	35 500	35 500	33 000	0,0	-6,9
-Ulkomailla	36 200	35 700	33 700	-1,3	-5,5
-Yhteensä	71 700	71 200	66 700	-0,7	-6,3
Teknoliateollisuus					
-Kotimaassa	202 900	204 100	190 300	0,6	-6,8
-Ulkomailla	280 100	316 900	309 700	13,1	-2,3
-Yhteensä	483 000	521 000	500 000	7,9	-4,0
Muu teollisuus					
-Kotimaassa	90 500	86 900	82 400	-4,0	-5,2
-Ulkomailla	55 200	53 900	50 900	-2,4	-5,5
-Yhteensä	145 700	140 800	133 300	-3,4	-5,3
Koko tehdasteollisuus					
-Kotimaassa	386 900	381 400	353 900	-1,4	-7,2
-Ulkomailla	428 000	455 800	438 000	6,5	-3,9
-Yhteensä	814 900	837 200	791 900	2,7	-5,4

Liite 1

Lähteet: Tilastokeskus, vuodet 2009–2010 EK:n Investointitiedustelu

Investointitiedustelun luvut eivät ole suoraan verrannollisia kansantalouden tilinpidon mukaisiin investointilukuihin. Keskeinen syy on siinä, että teollisuus kirjaa kone- ja laite-investoinnit kuluiksi niiden valmistusasteen eli "kassavirran" mukaisina.

Tilastokeskus puolestaan tilastoi kone- ja laite-investoinnit niiden valmistusajankohdan perusteella, jota ennen ne lasketaan varastoihin. Tilastointitapojen ero voi olla tuntuva etenkin suurissa pitkäkestoisissa investoinneissa.

Liite 2

Teollisuuden investointeihin vaikuttaneet tekijät vuonna 2009 Tekijät jaoteltuna vaikutuksen voimakkuuden mukaan, (%)

	Vaikuttaa paljon	Vaikuttaa vähän	Ei vaikuta	Rajoittaa vähän	Rajoittaa paljon	Ei vastausta
ELINTARVIKETEOLLISUUS						
Kysyntä	28	28	3	41	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	31	19	2	48	0	0
Tekniset tekijät	62	36	1	1	0	0
Muut tekijät	0	6	77	0	0	17
TEVANAKE						
Kysyntä	59	23	16	0	2	0
Rahoitus tai odotettu voitto	1	81	16	2	0	0
Tekniset tekijät	10	79	11	0	0	0
Muut tekijät	0	17	71	0	0	12
METSÄTEOLLISUUS						
Kysyntä	7	13	1	0	76	3
Rahoitus tai odotettu voitto	5	12	0	5	75	3
Tekniset tekijät	6	55	36	0	0	3
Muut tekijät	1	58	5	32	0	4
GRAAFINEN TEOLLISUUS						
Kysyntä	9	51	37	1	2	0
Rahoitus tai odotettu voitto	0	82	18	0	0	0
Tekniset tekijät	86	14	0	0	0	0
Muut tekijät	2	70	27	0	0	1
KEMIANTEOLLISUUS						
Kysyntä	67	21	0	11	1	0
Rahoitus tai odotettu voitto	10	10	11	11	58	0
Tekniset tekijät	19	79	2	0	0	0
Muut tekijät	0	28	71	0	0	1
RAKENNUSAINETEOLLISUUS						
Kysyntä	45	12	36	6	0	1
Rahoitus tai odotettu voitto	17	20	48	6	8	1
Tekniset tekijät	28	59	12	0	0	1
Muut tekijät	2	36	61	0	0	1
TEKNOLOGIATEOLLISUUS						
Kysyntä	31	37	6	22	0	4
Rahoitus tai odotettu voitto	3	19	54	21	0	3
Tekniset tekijät	10	60	26	0	0	4
Muut tekijät	1	32	61	0	0	6
TEOLLISUUS						
Kysyntä	33	28	5	17	15	2
Rahoitus tai odotettu voitto	8	17	28	18	27	2
Tekniset tekijät	19	60	19	0	0	2
Muut tekijät	1	34	52	7	0	6

Liite 3

Teollisuuden investointeihin vaikuttaneet tekijät vuonna 2010 Tekijät jaoteltuna vaikutuksen voimakkuuden mukaan, (%)

	Vaikuttaa paljon	Vaikuttaa vähän	Ei vaikuta	Rajoittaa vähän	Rajoittaa paljon	Ei vastausta
ELINTARVIKETEOLLISUUS						
Kysyntä	26	25	1	48	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	32	10	1	57	0	0
Tekniset tekijät	68	30	1	0	0	1
Muut tekijät	1	7	79	0	0	13
TEVANAKE						
Kysyntä	54	32	12	2	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	0	91	9	0	0	0
Tekniset tekijät	12	73	15	0	0	0
Muut tekijät	0	23	66	0	0	11
METSÄTEOLLISUUS						
Kysyntä	6	20	1	1	68	4
Rahoitus tai odotettu voitto	12	14	1	2	71	0
Tekniset tekijät	12	55	29	0	0	4
Muut tekijät	0	18	51	27	0	4
GRAAFINEN TEOLLISUUS						
Kysyntä	30	15	21	34	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	2	33	36	29	0	0
Tekniset tekijät	21	74	5	0	0	0
Muut tekijät	23	25	34	0	0	18
KEMIANTEOLLISUUS						
Kysyntä	66	30	0	4	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	9	19	12	4	56	0
Tekniset tekijät	0	97	3	0	0	0
Muut tekijät	0	29	71	0	0	0
RAKENNUSAINETEOLLISUUS						
Kysyntä	22	14	50	12	0	2
Rahoitus tai odotettu voitto	21	8	55	12	2	2
Tekniset tekijät	12	68	18	0	0	2
Muut tekijät	1	32	65	0	0	2
TEKNOLOGIATEOLLISUUS						
Kysyntä	8	44	6	15	1	26
Rahoitus tai odotettu voitto	5	21	35	12	0	27
Tekniset tekijät	13	41	19	0	0	27
Muut tekijät	1	26	42	0	0	31
TEOLLISUUS						
Kysyntä	22	33	5	14	14	12
Rahoitus tai odotettu voitto	10	18	20	13	27	12
Tekniset tekijät	16	56	16	0	0	12
Muut tekijät	1	23	55	5	0	16

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki • Puhelin 09 420 20
Faksi 09 4202 2299 • www.ek.fi

Raportti internetissä:
www.ek.fi

Lisätietoja:

Vastaava ekonomisti
Penna Urrila
Puh. 09 4202 2606
etunimi.sukunimi@ek.fi

Ekonomisti
Jouko Kangasniemi
Puh. 09 4202 2608
etunimi.sukunimi@ek.fi

Ulkoasu: Ulla Nurminen | EK 2010